

Відгук

на дисертаційну роботу Євтуха Миколи Івановича «Методика оздоровлення студентів ВНЗ під час професійної підготовки», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Актуальність обраної теми. Незважаючи на значну кількість державних заходів, що спрямовані на вдосконалення системи фізичного виховання, із кожним роком простежується зниження рівня здоров'я студентів. Тому сьогодні одним із перспективних напрямів вирішення зазначеної проблеми є пошук й упровадження більш досконалих форм і методів оздоровлення студентів, що базуються на їх зацікавленості та сприяють соціалізації щодо умов освітнього середовища вищої школи. Із огляду на це, дослідження є актуальним і своєчасним.

Про актуальність дослідження свідчить факт його виконання відповідно до теми 3.2.3 «Формування і відновлення здоров'я осіб різного віку в процесі фізичного виховання» Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту (номер державної реєстрації 0107U001056), теми 4.4 «Вдосконалення організаційних та методичних засад програмування процесу фізичної реабілітації при дисфункціональних порушеннях у різних системах організму людини» Зведеного плану НДР у галузі фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (номер державної реєстрації 0111U001737) та теми НДР кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації Національного університету водного господарства та природокористування «Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини» на 2014–2016 рр. (номер державної реєстрації 0114U001366).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації сформульовані достатньою мірою та обґрунтовані експериментальними даними відповідно до мети й завдань дослідження. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тривалістю експерименту та достатньою кількістю учасників і використанням сучасних методів, що відповідають вимогам метрології. Автором застосовано сучасний комплекс дослідницької апаратури, що дає змогу підняти рівень виконання завдань роботи. Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів, мети та завдань дослідження, достатнім обсягом і репрезентативністю емпіричного матеріалу, коректністю статистичної обробки даних. Робота містить достатню кількість цифрового і графічного матеріалу, який оформлений належним чином. Все це уможливорює наочне уявлення про отримані результати.

Стиль та мова дисертації. Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на високому рівні.

Зміст автореферату повністю відображає результати основного дослідження, представленого у дисертаційній роботі.

Мета роботи спрямована на вдосконалення програмних та організаційно-методичних складових фізичного виховання студентів, що сприяють підвищенню фізичної підготовленості та формуванню функціональних резервів організму.

Завдання дослідження конкретні і відповідають поставленій меті.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в розробці й упровадженні в практику авторських підходів щодо фізичного виховання студентів, які у сукупності вирішують важливу проблему оздоровлення студентів у процесі їхньої професійної підготовки.

У роботі вперше виділені компоненти професійної підготовки студентів, які інтегруються в процес фізичного виховання та оздоровчої роботи вищих навчальних

закладів, а також удосконаленні організаційно-методичних компонентів реалізації засобів фізичного виховання.

Практичне значення роботи полягає в розробці та впровадженні в навчальний процес ВНЗ комплексної програми індивідуалізації фізичного виховання студентів, що враховує рівень їхньої захворюваності і психофізичні особливості та сприяє поліпшенню функціональних можливостей організму, підвищенню фізичної працездатності, фізичної підготовленості та оздоровленню. Результати дослідження також впроваджені в практику роботи Національного університету водного господарства та природокористування, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Рівненського державного гуманітарного університету, Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Апробація результатів дослідження. Результати проведених досліджень були повідомлені та обговорені на наукових конференціях, що відповідно відобразилося в публікаціях у наукових виданнях Польщі та України.

Дисертація складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 225 сторінок, із яких 189 основного тексту. Список використаних джерел налічує 236 найменувань. Дисертація містить 16 таблиць і проілюстрована 65 рисунками.

У вступі дисертації автором обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та особистий внесок здобувача; визначено сферу апробації результатів дослідження; зазначено науковий доробок автора за темою дисертації.

У першому розділі – «Особливості фізичного виховання студентської молоді в Україні» – автором висвітлено основні організаційні положення структури процесу фізичного виховання у ВНЗ України, роль мотиваційної діяльності та теоретичні передумови необхідності вдосконалення підходів до підвищення рівня здоров'я студентської молоді. Наголошується, що поліпшення фізичного стану студентів і рівня здоров'я можливе лише за умови проведення систематичних цілеспрямованих занять фізичними вправами. Такі заняття повинні мати тренувальні режими і бути розвивальними. Не менш важливим є засвоєння студентами знань із фізичного виховання, які б дозволяли їм самостійно й раціонально виконувати спортивно-оздоровчу діяльність.

Автор на підставі аналізу даних літератури доходить висновку про те, що в сучасних умовах державним пріоритетом фізичного виховання молоді є виховання відповідних мотиваційних і поведінкових характеристик, активної соціальної орієнтації на здоровий спосіб життя.

У другому розділі – «Методи та організація дослідження» – представлено методологію дослідження, що стала основою розробки авторських підходів до підвищення рівня здоров'я студентів. Належної уваги автором було надано статистичному аналізу, який зrealізовано із застосуванням комп'ютерних математико-статистичних програм «EXCEL» та ін.

У третьому розділі – «Характеристика мотивації до занять фізичними і спортивними вправами, фізична підготовленість та функціональний стан студентів» – представлено результати констатувального експерименту. Зазначається, що менше половини студентів мають визначену уяву про взаємозв'язок загальної і фізичної культури у своєму особистісному розвитку й відповідно до цього вони вмотивовані до занять фізичними вправами. Але лише менше чверті студентів залучено до регулярної оздоровчо-спортивної діяльності на дозвіллі, а більшість студентів не докладають зусиль щодо підтримки свого фізичного стану. Автор акцентує увагу на недостатню фізичну підготовленість студентів другого курсу і задовільний функціональний стан дихальної та серцево-судинної системи.

У четвертому розділі – «Розроблення комплексної програми фізичного виховання студентів, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану» – розкрито основні складові методики оздоровлення студентів на заняттях із фізичного виховання в процесі навчання. Визначальними ознаками запропонованої програми є її орієнтація на оволодіння навичками самостійного застосування засобів фізичного виховання, свідоме розуміння їх позитивного впливу на весь організм, уміння самостійно організовувати заняття та спрямування його на всебічний розвиток, підвищення фізичної працездатності й оздоровлення організму.

Автор акцентує увагу на підвищенні мотивації до використання засобів фізичної культури в повсякденному житті, зокрема до занять із фізичного виховання як академічних, так і самостійних, а також вибору адекватних засобів компенсації дефіциту повсякденної рухової активності студентів. Особливу увагу привертають дані Рис. 1. Блок-схема застосування методики оздоровлення студентів із допомогою авторської програми фізичного виховання; Рис. 2 – Розподіл засобів оздоровчого тренування студентів протягом тижня (с. 9, 10 автореферату) та Рис. 4.5. Складові перспективного планування (с. 100 дисертації). Наведені на рисунках дані свідчать про оригінальність підходів автора щодо надання студентам можливостей самостійно корегувати свої заняття, а кафедрам оптимізувати зміст фізичного виховання за конкретними напрямками.

У п'ятому розділі – «Експериментальна перевірка ефективності програми оздоровлення студентів» – представлені дані формуального експерименту. Дослідження було спрямоване на обґрунтування комплексної програми фізичного виховання, спрямованої на оздоровлення студентів із урахуванням рівня функціонального стану організму, фізичної працездатності. Зазначено, що ефективність запропонованої методики оздоровлення студентів виражається в більш високих результатах її оцінки за допомогою виконання рекомендованих тестів фізичної підготовленості та оцінки функціонального стану. Отже, дане дослідження сприяє більш продуктивному вирішенню питань оздоровлення й адаптації студентів до навчання. За результатами роботи надається можливість побудови здоров'язберігаючих алгоритмів змісту та форм занять із даним контингентом студентів.

У шостому розділі – «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» – здійснено узагальнення експериментальних даних і теоретичного аналізу, що уможливило вирішення важливого науково-практичного завдання – оздоровлення студентів на заняттях із фізичного виховання в процесі навчання. Автором представлено методику оздоровлення, яка передбачає застосування диференційованих фізичних навантажень відповідно до функціональних характеристик організму студентів у процесі фізичного виховання. Особливої уваги заслуговують автора до розробки моделі перспективного планування занять із фізичного виховання та методики оздоровлення у студентів на основі підвищення функціональної рівноваги їхнього здоров'я.

Отже, представлена дисертаційна робота свідчить про те, що науково обґрунтовані й розроблені напрями планування та організації занять із фізичного виховання і соціалізації студентів щодо умов освітнього середовища дозволяють виявити і вирішити проблемні питання підвищення рівня їхнього здоров'я. Робота має переваги над існуючими аналогами в контексті авторських підходів до формування стилю здорового життя студентів відповідно до сучасних вимог суспільства.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, слід зазначити певні дискусійні положення і недоліки:

1. Потребує пояснення, що саме автор розуміє під професійною підготовкою (див. назву роботи), яке місце вона посідає в авторській програмі і в чому полягають її специфічні особливості.
2. У другому розділі – «Методи та організація дослідження» – автор детально представляє методику обчислення статистичних показників із відповідними

формулами. Це є загальновідома методика й достатньо було б лише дати посилання на джерела.

3. У висновках до розділу 4 (с. 129 дисертації) автор наводить своє бачення завдань розробленої програми, що фактично повторює відомості з Державних програм, на які орієнтовано роботу кафедр фізичного виховання. Наприклад, наказ МОНУ від 11.01.2006 №4 «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах» із відповідними змінами.
4. Потребує пояснення наявності аналізу всього 4 сучасних іноземних джерел (п.п. 186, 192, 212, 226) зі списку у 59 найменувань та необхідність використання більшості статей 10–20-річної давнини.
5. Автор наводить перелік наукових конференцій, на яких було обговорено результати дослідження. Водночас список опублікованих праць за темою дисертації в авторефераті та список використаних джерел у дисертації не містять відповідних відомостей про таку участь автора в конференціях. Наприклад, відома і дуже корисна для обговорення поставлених автором проблем наукова конференція «Jakość w Sportcie» (Торунь, Польща, 2013).
6. Потребує пояснення: студенти яких курсів брали участь у дослідженні. Так, на с. 6 автореферату наголошується про зниження впливу всіх факторів у мотиваційній сфері студентів від молодших курсів до старших. А на с. 45 дисертації зазначено про участь в експерименті 152 студентів другого курсу денної форми навчання.
7. У тексті автореферату (с. 3) зазначено про реалізацію авторської програми фізичного виховання студентів ВНЗ III–IV рівнів акредитації. Водночас підтвердження її ефективності отримано лише для ВНЗ IV рівнів акредитації (с. 3 автореферату).
8. Потребує пояснення використання методу безперервного контролю функціонального стану студентів (с. 7 дисертації) та які дані було отримано.
9. Автор зазначає, що зниження ЖЄЛ на 15% більше свідчить про патологію легенів (рис. 3.2., с. 70 дисертації). Тому потребує пояснення доцільності використання проб Штанге і Генчі для такого контингенту студентів (с. 48 дисертації) та кількість студентів, що виконували ці тести за даними таблиці 3.3. (с. 67 дисертації), 5.39 і 5.40 (с. 158, 159 дисертації).

Висновок

Дисертація Євтуха Миколи Івановича – «Методика оздоровлення студентів ВНЗ під час професійної підготовки» – відповідає «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 527, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор
кафедри теорії і методики фізичного
виховання, оздоровчої та лікувальної
фізичної культури Харківського
національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

С. С. Єрмаков

